

Riktlinjer för alkoholservering (serveringstillstånd)

PROGRAM

Uttrycker värdegrund och önskvärd utveckling av verksamheten.

POLICY

Uttrycker ett värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

STRATEGI

Konkretiserar ett program eller en policy och utgör en grund för Prioritering.

HANDLINGSPLAN

Beskriver konkreta mål och åtgärder.

RIKTLINJER

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande.

Beslutad av Socialnämnd öster, den 18 maj 2017

Dokumentansvarig på politisk nivå: Socialnämnd öster

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: alkoholhandläggare

Sammanfattning

Örebro kommun är en plats där människor ska känna sig trygga och trivas. Detsamma gäller alla de som besöker vår stad. Örebro ska vara en attraktiv kommun för alla de som bor och vill bo här, och för alla de som vill besöka oss.

I Örebro ska alkoholservering ske på ett ansvarsfullt och seriöst sett som tar hänsyn till människors hälsa och trygghet. Örebro kommun har att hantera handläggningen av serveringstillstånd och ansvarig för detta är Socialnämnd öster, som i sin tur delegerat de flesta besluten till Tillståndsutskottet och i vissa fall till ansvariga tjänstemän.

Innehåll

Ett tryggt och trevligt Örebro	4
Socialnämnd östers mål med riktlinjer för serveringstillstånd	5
Vad styr verksamheten?	5
EU:s rättsregler	6
Folkhälsomyndighetens och länsstyrelsens uppdrag	6
Kommunala riktlinjer	6
Vad krävs för serveringstillstånd i Örebro kommun?	7
... en ansvarsfull alkoholhantering	7
... en verksamhet som inte orsakar olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa	8
... en bra serveringslokal	9
... en verksamhet som följer serveringstider	10
... en verksamhet som inte enbart är dryckesinriktad (kök och mat)	11
... en verksamhet som inte diskriminerar	12
... när det gäller tillstånd för uteservering	13
... när det gäller tillfälliga tillstånd	14
Tillsyn	15
Avslag och återkallelse av tillstånd mm.	16
Handläggningstid och servicegaranti.	17

Ett tryggt och trevligt Örebro

För att tydliggöra vad som förväntas av den som söker eller redan har ett serveringstillstånd har Örebro kommun antagit dessa riktlinjer.

I 8 kap. 9§ alkohollagen anges:

Kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen.

I bestämmelsen anges att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Dokumentet bör innehålla en sammanställning av vad som gäller enligt lag och andra författningar samt i övrigt i kommunen för serveringstillstånd. Riktlinjerna ska säkra en förutsebarhet och ska också utgöra en information till dem som har för avsikt att ansöka om serveringstillstånd. Det är viktigt att framhålla att riktlinjerna naturligtvis inte får avvika från lagen eller anslutande föreskrifter eller ersätta den prövning som ska ske i det enskilda fallet.

Det är av stor vikt att kommunerna har noggrant utformade riktlinjer för serveringstillstånd. Ett dokument med riktlinjer bör dels innehålla en redogörelse för vad som gäller enligt lagen och anslutande föreskrifter, dels en redogörelse för de omständigheter som hänsynen till lokala förhållanden ger anledning till. Väl genomtänkta och noggrant utformade riktlinjer skapar goda förutsättningar för att tillståndsgivningen kan ske rättssäkert, snabbt och effektivt. Förutom att ge god vägledning för beslutsfattaren bidrar de till att ansökningarna utformas korrekt och att ofullständiga sådana kan undvikas.

Alkohollagen ger ett visst utrymme till lokal anpassning av när och var servering av alkoholdrycker ska tillåtas i kommunen. Sålunda föreskrivs i 8 kap. 20 § under vilka tider alkoholserving får förekomma om inte tillståndsmyndigheten medger annat. I samma paragraf anges att det vid bestämmande om serveringstid ska tas hänsyn till vad som föreskrivs i 17 §. I nämnda bestämmelse anges att om det på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa får serveringstillstånd vägras. Självfallet kan kommunen inte i något fall ha egna regler som avviker från lagen eller anslutande föreskrifter. De kommunala riktlinjerna får inte heller vara så långtgående att de får karaktären av normgivning. Syftet med riktlinjerna är att åstadkomma en likabehandling inom kommunen av tillståndsansökningar och att skapa en förutsebarhet. Det ska tydligt framgå för såväl den som söker serveringstillstånd som för allmänheten vad som gäller i kommunen. Det är dock viktigt att framhålla att även om kommunen har riktlinjer, måste varje tillståndsansökan prövas för sig.

Socialnämnd östers mål med riktlinjer för serveringstillstånd

- Att minska överkonsumtion av alkohol. Särskilt fokus ska ligga på ungdomar och unga vuxna.
- Att bidra till en förbättrad folkhälsa.
- Att bidra till att endast seriösa entreprenörer erhåller tillstånd.
- Att, vid personalutbildningar, tydliggöra sambandet mellan matservering och alkoholservice.
- Att se till att den som söker tillstånd ska få ett professionellt och tydligt bemötande.
- Att riktlinjerna för alkoholservice har en acceptans bland örebroarna.

Vad styr verksamheten?

Vid sidan om alkohollagen och angränsande lagar styrs tillståndsgivningen och tillsynen av de mål som satts upp lokalt och nationellt.

Alkohollagen tolkas i första hand av förvaltningsdomstolarna men även av Folkhälsomyndigheten. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet men ska också ge kommunen råd och stöd i frågor om alkohollagen.

Spritdrycker, vin, andra jästa drycker eller starköl får inte säljas om det inte föreligger rätt till det enligt alkohollagen och det krävs tillstånd (eller annan laglig rätt) för försäljning av dessa drycker. Med försäljning förstås varje form av tillhandahållande av dryck mot ersättning. Försäljning till konsument benämns detaljhandel eller, om den sker för förtäring på stället, servering. Annan försäljning benämns partihandel. Begreppet ”lämna ut” avser allt tillhandahållande av alkohol vid försäljning.

Tillstånd till servering av spritdrycker, vin och starköl meddelas av den kommun där serveringsstället är beläget. Ansökan om serveringstillstånd görs skriftligen hos kommunen. Tillståndsprövningen inom alkoholområdet ska baseras på objektiva, tydliga och i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter fastställda kriterier. Kommunen kan inom alkohollagens ram, utforma alkoholpolitiska program med riktlinjer för tillståndsgivningen. I dessa bör även anges vilka allmänna kriterier som kommunen avser att tillämpa vid bedömningen av om en servering kan orsaka olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Detta underlag ska ge sökanden en vägledning om vad kommunen prövar i en ansökan.

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste dock alltid motiveras utifrån de kriterier för serveringstillstånd som anges i alkohollagen, dvs. antingen med hänvisning till sökandens lämplighet, serveringslokalens beskaffenhet eller med hänsyn till att olägenheter i fråga

om ordning och nykterhet kan befaras uppstå genom den tilltänkta serveringen. Skälen för bedömningen måste alltid preciseras i besluten.

Alkohollagen är en tvingande lagstiftning för förvaltningsmyndigheten (Socialnämnd Öster). När det gäller återkallelser av tillstånd anges 9 kap. 18 § - att kommunen ska återkalla tillstånd ... När det gäller nyansökningar anges i 8 kap 12 § - att serveringstillstånd får endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning vars syfte dels är att skydda enskilda individer men även medborgarna i allmänhet från alkoholens skadeverkningar.

Serveringstider anges också i lagen. Servering av sprit, vin, andra jästa alkoholdrycker och starköl får tidigast påbörjas klockan 11.00 och ska avslutas senast klockan 01.00 (s.k. normaltid). Alkohollagen medger dock att tillståndsmyndigheten beslutar om andra tider.

EU:s rättsregler

Alkohollagen omfattas av EU:s rättsregler. Beslut i fråga om serveringstillstånd ska vara:

- Objektiva och icke diskriminerande
- Rättssäkra och följa kraven på likabehandling
- Baserade på lag
- Vara förutsebara

Folkhälsomyndighetens och Länsstyrelsens uppdrag

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över att alkohollagen följs och kan meddela allmänna råd till vägledning för tillämpning av lagen. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet, i första hand kontrolleras kommunens handläggning.

Kommunala riktlinjer

Enligt 8 kap 17 § alkohollagen framgår alltså: ”Om alkoholservering på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Enligt alkohollagen är kommunen skyldig att upprätta en tillsynsplan och riktlinjer. Dessa ska översändas till länsstyrelsen.

Dessa riktlinjer för serveringstillstånd uppmärksammar speciellt vad som ska gälla avseende ansvarsfull alkoholhantering, olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, särskild risk för människors hälsa, serveringslokalens beskaffenhet, serveringstider, enbart dryckesinriktade restauranger, uteserveringar, diskriminering, tillfälliga tillstånd, tillsyn, avslag och återkallelse av tillstånd.

Vad krävs för serveringstillstånd i Örebro kommun?

... en ansvarsfull alkoholhantering

Alkohollagens portalparagrafer är de om ordning, nykterhet och åldersgränser. I lagtexten kan man bl.a läsa att:

Försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras.

Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället.

Vid servering av alkoholdrycker ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks.

Alkoholdrycker får inte säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller motsvarande den som inte har fyllt 18 år.

Servering av alkoholdrycker får ske till den som har fyllt 18 år.

Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel.

Alkoholdrycker får inte lämnas ut om det finns särskild anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandabållas någon.

Den som lämnar ut alkoholdrycker ska förvisa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §.

Bestämmelserna är kommenterade i Handbok Alkohollagen:

Ett huvudmål för alkoholpolitiken är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion och alltför tidig alkoholdebut. Både den som bedriver försäljning och den personal som medverkar vid försäljning har ansvar för att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Serveringen ska utföras på ett ansvarsfullt sätt:

- Märkbart onyktra gäster ska inte ges tillträde till serveringsstället, utan avvisas.
- Gäster får inte serveras alkohol i sådan omfattning att de blir störande eller märkbart berusade.
- Oordning på serveringsstället och dess närhet ska motverkas.

Alkohollagen ställer krav på att den som söker ett serveringstillstånd ska ha kunskaper om alkohollagen och är personligt och ekonomiskt lämplig för uppgiften att inneha ett serveringstillstånd. Detta för att trygga att serveringen sker på ett ansvarsfullt sätt. Den som söker serveringstillstånd ska redovisa finansieringen av restaurangköpet på ett trovärdigt sätt, dels för att minska sk. svarta pengar och främja en sund konkurrens men också för att undvika bulvanförhållanden, osunda tvingande låneavtal eller olämpliga bakomliggande finansiärer. Det är även viktigt att de som serverar har kunskaper om de lagar och regler som finns.

En eventuell kurs i alkohollagen genomförs på krögarens bekostnad hos privata utbildningsföretag. Därefter genomförs en tentamen hos kommunen (om en ansökan har inkommit). Kostnaden för tentamen ingår i provningsavgiften.

Det finns också möjlighet att genomföra fristående prov hos Tillståndsenheten mot en avgift.

Riktlinjer avseende ansvarsfull alkoholhantering

Tillståndsutskottet vill i dialog och samverkan med restaurangbranschen och berörda myndigheter verka för en bra restaurangmiljö som präglas av en ansvarsfull alkoholhantering. Ett speciellt program, ”Klarspråk i restaurangbranschen”, har därför utarbetats.

- Tillståndsenheten ska erbjuda tillståndshavare, serveringspersonal och ordningsvakter utbildning i alkohollagens bestämmelser och hur en ansvarsfull servering bör bedrivas för att därigenom minska sk. överservering och misshandelsbrott. Det åligger dock restaurangägaren/företagsledaren att initiera en sådan utbildning.

... en verksamhet som inte orsakar olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån alkohollagens krav. Om dessa krav kolliderar med näringspolitiska intressen eller konkurrenskrav ska alkohollagens bestämmelser äga företräde. Detta anges på flera ställen i lagens förarbeten.

Av 8 kap 12, 15 och 17 §§ alkohollagen framgår att serveringstillstånd endast får meddelas den som visar att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Serveringsstället ska ha ett kök för matlagning och tillhandahålla tillredd mat. Serveringstillstånd får vägras även om de grundläggande kraven är uppfyllda om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Det finns alltså ingen generell ”rätt” enligt lagen att få serveringstillstånd. Kommunen ska bedöma risken för eventuella alkoholpolitiska olägenheter. Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och miljöförvaltningens bedömning av störningsrisken för närboende ska tillmätas stor vikt vid tillståndsprövningen.

Det ska för en kommun vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, såsom i närheten av skolor, ungdomsgårdar, platser där många ungdomar brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik. En individuell prövning måste alltid göras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Skyddet för barn och ungdomar har en mycket framskjuten plats i lagstiftningen. Som exempel kan nämnas vikten av att barn och ungdomar har rätt till alkoholfria nöjen och

miljöer under uppväxtåren. Ansökningar om alkoholservering i miljöer eller arrangemang som är ungdomsinriktade bör avslås eller behandlas mycket restriktivt.

Ett avslag på en ansökan om tillstånd måste alltid motiveras, antingen med hänvisning till sökandens lämplighet eller serveringsstället eller med hänsyn till att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa kan befaras uppstå genom den tilltänkta etableringen.

Ett avslag på en ansökan kan således inte enbart grundas på en hänvisning till dessa riktlinjer.

Utskottet avser ändå att följande allmänna alkoholpolitiska kriterier ska tillämpas i möjligaste mån vid bedömningen av en ansökan.

Riktlinjer avseende olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa

Med olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa menas i detta sammanhang att etablering av ett serveringsställe, eller utökad serveringstid för befintligt serveringsställe, riskerar att medföra samhällsliga problem. Dessa kan vara av social, alkoholpolitisk eller ordningsmässig art. Det instrument den tillståndsgivande myndigheten har för att upptäcka dessa risker är bedömningen av ansökan om serveringstillstånd och yttranden från remissinstanser, framför allt polismyndigheten samt den kunskap som tillståndsmyndigheten har förvärvat om det aktuella området, sökanden och/eller serveringsstället.

Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa föreligger vid ansökningsstillfället efter en helhetsbedömning utifrån;

- polismyndighetens bedömning av risk för ordningsproblem på serveringsstället eller dess närmaste omgivning,
- miljökontorets dokumenterade störningar från serveringsstället,
- tillståndsmyndighetens kännedom om missförhållanden på serveringsstället,
- särskilt känsliga områden i anslutning till ungdoms- och idrottsmiljöer skyddas.
- att barn- och ungdomsinriktade arrangemang skall vara alkoholfria.
- Vid nyetablering av verksamhet eller utökning av serveringstillstånd sker en restriktiv bedömning om ovanstående punkter inte kan säkerställas.

... en bra serveringslokal

Enligt 8 kap 15 § alkohollagen får tillstånd för servering till allmänheten året runt eller årligen under viss tidsperiod meddelas endast om serveringsstället har ett kök och tillhandahåller tillredd mat. Serveringsstället ska ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser för gäster och ha en matsal. Serveringsstället ska även vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt. En restaurang med servering till allmänheten ska ha ett välutrustat kök som också ska användas. Lagad mat ska kunna tillhandahållas under hela serveringstiden.

Enligt lagens förarbeten skall tillståndsmyndigheten ifrågasätta en tillståndshavares lämplighet att inneha serveringstillstånd om denne inte förmår uppfylla grundläggande brandskyddsbestämmelser.

Riktlinjer avseende serveringslokal

- Räddningstjänsten avger yttrande rörande serveringslokalens lämplighet ur brandsäkerhetssynpunkt.
- Räddningstjänsten informerar tillståndsenheten om grundläggande brandskyddsbestämmelser åsidosatts av en serveringsrörelse.

... en verksamhet som följer serveringstider

I lagtexten anges:

Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av tiden för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §.

Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00.

Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

Restaurangernas öppethållande har betydelse dels för boende i serveringsställets närhet, eftersom det finns en påtaglig störningsrisk från restauranger med serveringstillstånd, dels för polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan har vidare en rent alkoholpolitisk betydelse eftersom ökad tillgång på alkoholdrycker oftast leder till ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Vägledande för tillståndsmyndighetens bestämmande av serveringstid ska vara risken för olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Alkohollagen ger tillståndsmyndigheten möjlighet att besluta om speciella föreskrifter, sk. villkor. Vanligtvis kan det vara att förordnade ordningsvakter ska tjänstgöra, att enbart bordsservering får ske, att ingen sprit får serveras under vissa tider eller att servering inte får ske under vissa evenemang eller vid ungdomlig publik. Vid brister i ordningen på restauranger kan kommunen därför också besluta om inskränkt serveringstid.

Som framgår under rubriken olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa kan en kommun även behandla frågan om serveringstider i riktlinjer för serveringstillstånd.

Riktlinjer avseende serveringstider

- Normalt gäller all serveringstid från tidigast kl. 11.00.
- Senaste stadigvarande serveringstiden ska vara klockan 01.00 för matrestauranger. Restauranger med nöjesinriktning kan få 02-tid.
- För stadigvarande tillstånd till slutet sällskap kan serveringstid till kl. 02.00 medges.
- För tillfälliga tillstånd till allmänheten gäller att senaste serveringstid är 01.00. Senare serveringstid är ett undantag som inte bör medges utan godkännande av polismyndigheten.
- Juldagen och nyårsafton är generellt undantagen och tillstånd kan ges till kl. 03.00.
- För tillfälliga tillstånd till slutet sällskap kan serveringstid till kl. 02.00 medges.
- Serveringstid till kl. 03.00 kan tillfälligtvis medges för slutna sällskap på restauranger som har stadigvarande serveringstillstånd. Detta ska ses som ett undantag.
- Serveringsverksamhet efter klockan 01.00 ska förenas med en skärpt tillsyn.
- Vid ansökan om serveringstid efter klockan 01.00 ska polisens synpunkter tillmätas stor betydelse.

... en verksamhet som inte enbart är dryckesinriktad (kök och mat)

Enligt bestämmelserna i alkohollagen ska en restaurang med tillstånd för stadigvarande servering till allmänheten ha ett välutrustat kök som också ska användas. Ett varierat utbud av tillredd mat ska tillhandahållas och det ska finnas en matsal. Drinkbar ska vara en mindre väsentlig del.

Kökskravet bortfaller vid tillfälliga tillstånd och när det gäller slutna sällskap. Matkravet gäller dock alltid.

Matkravet har alltid funnits i Svensk alkohollag. Orsaken är alkoholpolitisk eftersom berusningen minskar om alkoholen intas tillsammans med mat. Matsalskravet är också alkoholpolitiskt genom att renodlade dryckesställen inte är önskvärda. Matsalen innebär också att restauranger får en lugnare avdelning vilket leder till mindre risk för bråk.

Det ska även finnas en matsal som ska vara öppen när alkoholservering pågår.

Efter klockan 23.00 räcker det med att ett par olika enklare rätter lagad mat, så kallad pubmeny, erbjuds. Detsamma gäller vid tillfällig servering eller till slutna sällskap.

Riktlinjer avseende kök och mat

- Serveringsställen ska ha en matsal med tillräckligt antal sittplatser för matgäster.

... en verksamhet som inte diskriminerar

I Brottsbalken 16 kap 9 § kan man läsa:

En näringsidkare som i sin verksamhet diskriminerar någon på grund av hans ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att inte gå honom till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, ska dömas för olaga diskriminering till böter eller fängelse i högst ett år.

Vad som sägs i första stycket om en näringsidkare tillämpas också på den som är anställd i näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller innebar allmänt uppdrag.

För olaga diskriminering dömes även anordnare av allmän sammankomst eller offentlig tillställning och medhjälpare till sådan anordnare, om han diskriminerar någon på grund av hans ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att vägra honom tillträde till sammankomsten eller tillställningen på de villkor som gäller för andra.

Om någon som avses i första - tredje styckena på sätt som där sägs diskriminerar annan på grund av att denne har homosexuell läggning, döms likaledes för olaga diskriminering.

Diskrimineringsbrott är direkt kopplade till alkohollagens bestämmelser vilket bl.a framgår av lagens förarbeten:

Vid tillståndsprovningen ska särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter till det allmänna. Om en tillståndshavare i sin restaurangverksamhet, eller anställda i denna verksamhet, fjälls till ansvar för olaga diskriminering bör det kunna innebära att serveringstillståndet ifrågasätts. Detta är ett brott som har anknytning till restaurangrörelsen och måste bedömas som allvarligt.

Örebro är en mångkulturell stad vilket återspeglas i stadens restaurang- och nöjesliv. I Örebro är alla människor lika mycket värda och mångfalden betraktas som en resurs. Alla Örebroare ska ha samma rättigheter men också samma möjligheter. Örebroarna ska känna sig trygga och säkra i sin stad och i sitt bostadsområde. De ska kunna röra sig fritt, utan rädsla för att utsättas för brottslighet eller kränkningar. Detta ska vara vägledande i tillståndsenhetens insatser för att motverka olaga diskriminering i samband med restaurangbesök och med detta förhindra att någon blir särbehandlad och exempelvis nekas inträde till restaurangen.

Riktlinjer avseende olaga diskriminering i samband med restaurangbesök

- Erkänt eller lagakraftvunnet diskrimineringsbrott bedöms allvarligt och innebär normalt sett att serveringstillståndet skall återkallas.

... när det gäller tillstånd för uteservering

I lagtexten framgår att:

Serveringstillstånd ska omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren.

Enligt alkohollagen gäller samma regler för alkoholservice utomhus som för bedrivande av alkoholservice i övrigt. Därutöver krävs tillstånd för användande av offentlig plats enligt ordningslagen, beviljat bygglov eller dispositionsrätt till privat mark.

En uteservice ska vara fysiskt avgränsad från kringliggande områden där service inte får förekomma. Dess belägenhet ska vara sådan att den kan överblickas bland annat för att servicepersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

Placeringen av uteservicen ska bedömas i varje enskilt fall. Om det finns en risk att personal eller gäster kan skadas ska ansökan begränsas eller avslås. Det kan dels vara uteservicingar intill trafikerade vägar eller järnväg men även uteservice på en brygga eller något annat som bedöms vara olämpligt. Det kan också vara befogat i vissa fall att enbart bevilja servicestillstånd för en säsong i taget eftersom situationen kan förändras från ett år till nästa.

Riktlinjer avseende uteservice

- Servicestillstånd för uteservice kan normalt sett följa restaurangens ordinarie öppettider, dryckesslag och andra bestämmelser. Hela tillståndet kan återkallas vid misskötsel av uteservicingen.
- Tillstånd för sk. satellitservicingar¹ ska inte beviljas. Uteservicingen ska ligga inom synhåll från restaurangen. Ett riktvärde är 25 meter mellan restaurangens utgång och uteservicingens ingång.
- Tillstånd för en uteservice ska inte beviljas om *placeringen* är olämplig och det föreligger en risk att människor skadas.
- I tveksamma fall kan tillståndet begränsas till en säsong åt gången.

¹ En satellitservice är en uteservicingar som inte ligger i nära anslutning till restaurangen

... när det gäller tillfälliga tillstånd

I alkohollagen framgår att:

Serveringstillstånd kan meddelas för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap. Tillståndet kan avse servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod (stadigvarande serveringstillstånd). Det kan även avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle (tillfälligt serveringstillstånd).

Enligt alkohollagen är grundregeln att servering av spritdrycker, vin och starköl får ske endast om tillstånd har meddelats (serveringstillstånd).

Servering till allmänheten under enstaka tidsperiod eller vid enstaka tillfälle kan ske vid festivaler eller andra typer av tidsbegränsade arrangemang.

Ett tillfälligt tillstånd under en kortare period kan också vara aktuellt för att krögaren ska kunna bedöma om det är lönsamt att söka ett stadigvarande tillstånd. Tillfälliga tillståndet ska alltså inte beviljas för satellitserveringar o.dyl. där det egentligen är fråga om en uteservering som saknar framtida förutsättningar för att få ett stadigvarande tillstånd.

Tillstånd till tillfällig alkoholserving i samband med idrottsevenemang eller arrangemang riktade till en ungdomlig publik ska bedömas med stor återhållsamhet.

Om Polismyndigheten bedömer att risken för oordning i city eller vid idrottsarenan är stor kan det vara befogat med en tillfällig alkoholserving för bortasupportrar.

När det gäller slutna sällskap krävs det att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Om medlemskap kan lösas i anslutning till entrén eller på annat ställe samma dag är det inte fråga om ett slutet sällskap. Vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse och ett innehållsmässigt samband mellan medlemmarna utöver aktuell tillställning.

Riktlinjer avseende tillfälligt tillstånd

- När ansökan avser tillfällig alkoholserving till allmänheten kan ansökan också komma att avslås med hänvisning till skyddet för ungdomar och vikten av alkoholfria ungdomsmiljöer.
- Tillstånd i samband med idrottsevenemang bedöms med stor restriktivitet. Villkor om att enbart ”mellanöl” och cider (max 4,5 %) får säljas ska beaktas och övervägas i varje enskilt ärende.
- Om polisen bedömer att risken för oordning i city eller vid en idrottsarena är stor kan det vara befogat med en tillfällig alkoholserving intill arenan.
- Tillfälliga tillstånd ges högst 12 gånger per år eller för en sammanhängande period av maximalt två månader.
- Efter två år är det inte längre fråga om tillfällig servering och då krävs stadigvarande tillstånd (sk. säsongsrättighet).
- Restaurangavdelningen/serveringsytan bör i möjligaste mån särskiljas från arrangemangsområdet för att möjliggöra överblickbarheten och därmed minska risken för ”överservering” och langning.

Tillsyn

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över efterlevnaden av denna lag och kan meddela allmänna råd till vägledning för tillämpning av lagen. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet. Länsstyrelsen ska också hjälpa kommunerna med råd för deras verksamheter. Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av spritdrycker, vin och starköl utövas av kommunen och av Polismyndigheten.

Enligt alkohollagen ska kommunen, Polis-, Kronofogde- och Skattemyndighet lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för fullgörandet av sin uppgift. Alkohollagen anger vidare att tillsynsmyndigheten har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är det viktigaste instrumentet för att restaurangverksamheten ska kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser. Att så sker är en förutsättning för att branschen ska kunna konkurrera på sunda och lika villkor.

Tillsyn bedrivs på tre olika sätt; förebyggande arbete, inre tillsyn och yttre tillsyn.

- Med **förebyggande arbete** menas information till tillståndshavare/sökande och medverkande i utbildningar samt olika samarbetsprojekt. Syftet med det förebyggande arbetet är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen ställer så att brister i verksamheten inte uppstår.
- Med **inre tillsyn** avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det handlar om frågor av ekonomisk art och tillståndshavarens hederlighet. Restaurangernas försäljning följs även upp genom restaurangrapporter som lämnas in årligen och som ligger till grund för den tillsynsavgift som senare debiteras tillståndshavaren.
- Med **yttre tillsyn** menas den tillsyn som kontinuerligt utförs av Polisen och Tillståndsenhetens tjänstemän. De serveringsställen som har en ungdomlig publik och/eller där risken för att olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa uppstår, besöks regelbundet. Detsamma gäller verksamheter med nya tillstånd. Särskilt beaktas folkhälsoaspekter och ordningsstörningar.

Tillsynen innebär en kontroll av att restaurangens alkoholservering sker i enlighet med det utfärdade tillståndet och att den inte bryter mot gällande lag. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen, graden av berusning hos gästerna och kontroll av att servering till minderåriga inte bedrivs är viktiga delar av den yttre tillsynen. Tillsynen omfattar även kontroll av att marknadsföringen av alkoholdrycker på serveringsstället och i dess omedelbara närhet sker på ett måttfullt sätt. Den ekonomiska skötsamheten granskas genom exempelvis kassa- och personalkontroll och utförs då oftast i samverkan med Skatteverket. I samarbete med Polismyndighet kommer förekomsten av brottslig verksamhet, till exempel narkotikahandling att kontrolleras.

För tillsynen ska det finnas en fastställd tillsynsplan. Enligt bestämmelserna i 9 kap 2 § ska tillsynsplanen ges in till Länsstyrelsen. Tillsynen kan vara planerad men även händelsestyd.

Riktlinjer avseende tillsyn

- Särskilt prioriterat är:
 1. restauranger med sen serveringstid.
 2. restauranger med ung publik,
 3. tillfälliga arrangemang,
 4. nyetablerade restauranger.

Avslag och återkallelse av tillstånd mm.

Av alkohollagens bestämmelser framgår bland annat att kommunen är skyldig att återkalla serveringstillstånd om:

- tillståndet inte längre utnyttjas,
- det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
- tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Förstahandsalternativet ska alltså vara erinran eller varning. Vid grövre överträdelser kan tillståndet återkallas utan föregående erinran eller varning.

Enligt alkohollagens förarbeten ska även brott mot brandskyddsbestämmelserna, brott mot lotterilagen eller annan brottslig verksamhet såsom narkotikabrott, häleri, koppleri mm som försiggår på serveringsstället och som är känt av tillståndshavaren vara grund för återkallelse av serveringstillståndet.

Tillståndsmyndigheten är i första hand en kontrollmyndighet och har till uppgift att kontrollera och utreda om tillståndshavarna följer alkohollagens bestämmelser. Utredningarna ger underlag för Tillståndsutskottet att fatta beslut om avslag, erinran, varning eller återkallelse av serveringstillstånd. Utskottet förutsätter att utredningarna är objektiva och rättssäkra samt att påstådda missförhållanden är bevisade med tillräcklig grad av säkerhet.

Riktlinjer avseende avslag och återkallelse mm.

- Riktlinjerna ska särskilt beaktas vid nyansökan och kan vara underlag för avslag.
- Innan eventuellt beslut om återkallelse ska tillståndshavaren ges tillfälle att träffa Tillståndsutskottet för muntlig framställan.

Handläggningstid och servicegaranti.

Tillstånd kommer att beviljas inom högst tre veckor från det att ansökan är komplett förutsatt att den uppfyller alkohollagens krav och kommunens riktlinjer för serveringstillstånd.

Handläggningstid för tillfälliga slutna sällskap är cirka en vecka. Det ska dock poängteras att ansökan utreds som dess beskaffenhet kräver så tiden kan variera.

Av alkoholförordningen framgår ”Kommunen är skyldig att fatta beslut i ärendet inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har inkommit till kommunen.” Av förvaltningslagen framgår bl.a att varje ärende skall handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Detta innebär att någon garanti inte kan lämnas men en kvalitetsdeklaration är ändå att ansökningar ska behandlas inom ovan nämnda tid.

Erfarenheten har visat att beslut om avslag och återkallelser ibland tar något längre tid. Det är då viktigt att poängtera att rättssäkerheten är viktigare än tidsaspekten och att varje nyansökan och tillsynsärende ska utredas som dess beskaffenhet kräver.

Myndigheten är skyldig att lämna råd och stöd och att hålla öppet minst två timmar varje vardag för att kunna ta emot och lämna ut handlingar och uppgifter. Denna miniminivå ska givetvis följas.

Ytterligare information lämnas av tillståndsenhetens tjänstemän

Tel	019-211000 (servicecenter)
E-post	serveringstillstand@orebro.se
Internet	www.orebro.se/serveringstillstand